

קווים מנחים לשימוש בחומרים מוגנים בזכויות יוצרים המיועדים לפרסום באתרים הפתוחים לציבור

המסמך מיועד למרצות ומרצים המעוניינים לאפשר צפייה בחומרים שלהם לציבור מחוץ לכתלי האוניברסיטה (למשל, באינטרנט). מטרת המסמך הינה לשמש אבני דרך המהוות תיאור כללי בלבד, שאינו ממצה ובלתי מחייב כדי להסב תשומת הלב ולהאיר אתגרים שונים שעשויים לעלות כתוצאה משימוש בחומרים מחוץ להוראה באוניברסיטה ואשר עשויים להיות מוגנים בזכויות יוצרים.

יובהר וידגש, אוניברסיטת תל אביב אינה נושאת באחריות כלשהי לגבי החומרים של המרצה, לרבות לתכנם ו/או לאיתור חומרים של צד ג' ו/או לקבלת אישורים הנדרשים בהתאם לדין ולחוק.

האחריות הבלעדית והמלאה על החומרים של המרצה ו/או לאיתור הפריטים והחומרים בגינם נדרש טיפול בזכויות יוצרים, ו/או לקבלת אישורים מתאימים מוטלת על המרצה בלבד.

יודגש כי אין בהנחיות אלה כדי להוות משום ייעוץ משפטי או תחליף לייעוץ משפטי או חוות דעת משפטית.

עמוד	תוכן עניינים
2	כללי
3	כיצד בודקים את תנאי השימוש במדיה?
4	אפשרויות שימוש בתמונות/סרטונים/מאמרים
5	שאלות נפוצות ותשובות בנושא שימוש ביצירות
6	ניהול ומעקב על תכנים המוגנים בזכויות יוצרים
7	דוגמאות למנועי חיפוש ושליפה של חומרים חופשיים ומורשי CC

1 כללי

- בהתאם לחוק זכות יוצרים 2007 ככלל, ללא קבלת רשות מראש ובכתב מבעל הזכויות, חל איסור לעשות שימושים בחומרים המוגנים בזכויות יוצרים, כגון טקסט, תמונות, איורים, מפות, קטעי צליל, קטעי וידאו, גרפיקה, יישומי תוכנה, וכד'.
- בקטעי צליל וקטעי וידאו עשויות להיכלל גם זכויות מבצעים המעוגנות בחוק זכויות מבצעים ומשדרים התשמ"ד-1984.

■ כאשר קטעי ההרצאה/המצגות פתוחים לציבור מחוץ לאוניברסיטה (באתרי אינטרנט שונים כגון: באתר Youtube, פלטפורמות למידה, או באתרים פרטיים של המרצים/ות), חל איסור לעשות שימושים בחומרים המוגנים בזכויות יוצרים, שלא נוצרו בידי המרצה, אלא אם: (א) התקבל אישור מראש ובכתב של בעלי הזכויות או; (ב) השימוש ביצירה המוגנת מותר בהתאם לכללי רישיונות פומביים בכפוף לתנאיהם..

■ כאשר נדרשת קבלת אישור לשימוש בחומר המוגן בזכויות יוצרים - יש להקפיד לקבל האישור מראש ובכתב, האישור צריך להיות תואם לבקשה, ואם התבקש על ידי בעל הזכויות מתן קרדיט, יש להקפיד לרשום נוסח הקרדיט המבוקש במדויק. גם אם לא נתנו באישור הנחיות לקרדיט יש להקפיד על אזכור- נא ראו האמור בסעיף 4 להלן- זכות מוסרית.

2 כיצד בודקים את תנאי השימוש במדיה?

ככלל כדי להימנע מתהליך של הכשרת זכויות, מומלץ ככל האפשר להיעזר ולהשתמש בחומרים שחופשיים לשימוש, בתנאי שווידאתם שזה אכן המצב.

חשוב מאוד לקרוא את הרישיון/תנאי השימוש המופיעים באתר בו היצירה מפורסמת ולהבין לעומק כיצד ניתן להשתמש ביצירה וכיצד נדרש לאזכר אותה.

■ **שימו לב-** תמונה או כל פריט אחר שמתפרסם באינטרנט ולא מצוין שמו של יוצר או בעל זכויות יוצרים- לא ניתן להסיק מכך שהפריט חופשי ושאינו עליו זכות יוצרים.

■ **ברירת המחדל היא שלכל מה שמתפרסם (באינטרנט, בספרים וכו') יש זכות יוצרים, אלא אם כן צוין במפורש אחרת.**

מהו קריאייטיב קומונס:

■ **Creative Commons – CC:** קריאייטיב קומונס הוא מוסד ללא כוונת רווח שמסייע להסדיר באופן משפטי את המעמד של יצירות שונות, כך שניתן יהיה לעשות בהן שימוש חוזר וחוקי. המוסד יצר סטנדרטיזציה של רמות השיתוף השונות אותן אפשר להגדיר לכל יצירה ואותן הגדירו בשמות ואייקונים ספציפיים כדי למנוע בלבול מיותר.

להלן פירוט רמות השיתוף השונות:

■ **Public Domain – PD:** נחלת הכלל

חומר שהוא ברשות הכלל והשימוש בו הוא חופשי. ברוב המדינות, ולפי החוק המקומי, המועד בו יצירה הופכת לנחלת הכלל הוא בחלוף 70 שנה מיום מותו של היוצר, למעט מקרים ספציפיים המפורטים בחוק. סייגים לשימוש:

* משך השנים שצריך לחלוף על מנת שיצירה תהפוך לנחלת הכלל נקבע לפי המדינה בה פורסמה היצירה. לרוב מדובר על 70 שנים לאחר מות היוצר, אך לא תמיד - צריך לבדוק.

■ CC BY: ייחוס

רישיון לעשות שימוש ביצירה, כגון: להעתיק את היצירה, לעשות בה שינויים, לעשות בה שימוש מסחרי ועוד, ובלבד שניתן קרדיט (אזכור) ליוצר.

■ CC BY SA: ייחוס שיתוף זהה

רישיון לעשות שימוש ביצירה, כגון: להעתיק את היצירה, ליצור יצירות נגזרות ולהעתיקן, לעשות שימוש מסחרי ועוד, בתנאים הבאים (מצטברים):

(1) הפצת יצירות נגזרות רק תחת רישיון זהה לרישיון של היצירה המקורית

(2) קרדיט (אזכור) ליוצר

■ CC BY ND: ייחוס שיתוף זהה

רישיון לעשות שימוש ביצירה, כגון: להעתיק את היצירה, לעשות שימוש מסחרי ועוד, בתנאים הבאים (מצטברים):

(1) ללא שינויים כלשהם

(2) קרדיט (אזכור) ליוצר

כלומר, ניתן לשלב את היצירה, כפי שהיא בתוספת אזכור ליוצר, אך אסור להנפיש / לשנות צבע / לחתוך חלקים מתוך תמונה וכו'.

■ רישיונות הכוללים NC – לא לשימוש מסחרי

חל איסור שימוש מסחרי ביצירה. למען הסר ספק, עדיף להימנע משימוש ביצירות אלו, שכן ישנם שימושים רבים

העשויים להיחשב לשימוש מסחרי (כגון: Coursera, Youtube).

4 אפשרויות שימוש בתמונות/סרטונים/מאמרים

■ יצירה חדשה –

(א) זכות יוצרים תהא ביצירות אלה:

(1) יצירה מקורית שהיא יצירה ספרותית, יצירה אמנותית, יצירה דרמטית או יצירה מוסיקלית, המקובעת בצורה כלשהי;

(2) תקליט;

- יצירה מקורית של המרצה שאין בה חומרים ממקור אחר, כגון: ציטוטים, טקסט, תמונות, איורים, מפות, קטעי צליל, קטעי וידאו, גרפיקה ויישומי תוכנה, טבלאות, וכו' אינה מחייבת בדיקה וקבלת אישור של צד ג'. בכל מקרה אחר בו נעשה שימוש בחומרים חיצוניים - נדרשת בדיקה וקבלת רשות במקרה הצורך.
- יצירה בנחלת הכלל - שתקופת ההגנה של זכויות היוצרים שלה פגה – ניתן להשתמש בחומרים שזכויות היוצרים כבר אינן חלות עליהם, אבל יש לבחון את החוקים של המדינה. צריך לבדוק שלא חלות זכויות יוצרים הן במדינה שבה נוצרה היצירה והן במדינה שלנו.
- * יש לשים לב: צילום של יצירות שכבר אין עליהן זכויות יוצרים, יתכן ולצלם יש זכות יוצרים על הצילום (לא על היצירה המקורית). למשל: הציור של ואן גוך "ליל זרוע כוכבים" אינו מוגן בזכויות יוצרים, אך צילום התמונה באתר של Museum of Modern Art – כן.

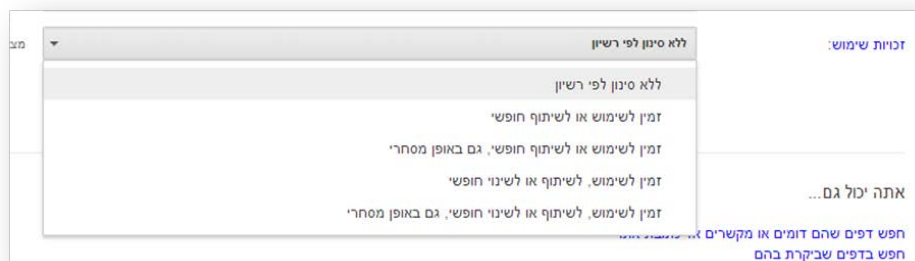
תקופת ההגנה על זכות היוצרים:

- פריט שתקופת ההגנה של זכות היוצרים שלו פגה הופך לנחלת הכלל PUBLIC DOMAIN והוא מותר בשימוש לכל. לרוב, תקופת ההגנה תקפה עד שבעים שנה מיום מותו של יוצר היצירה; ביצירות אנונימיות – עד שבעים שנה מיום פרסום היצירה; ביצירות של המדינה – עד חמישים שנה מיום פרסום היצירה.
- בהתאם לחוק זכות יוצרים 2007 - לא תהא זכות יוצרים בחוקים, בתקנות, בדברי הכנסת ובהחלטות שיפוטיות של בית משפט או של כל רשות שלטונית המפעילה סמכות שפיטה על פי דין.
- יש לשים לב שיייתכן מצב שבו פריט מסוים הפך לנחלת הכלל, אך עדיין יש בו רכיבים שמוגנים בזכויות יוצרים ונדרש לקבל הסכמת בעל הזכויות לשימוש בהם (למשל, טקסט שהפך לנחלת הכלל, אך התרגום שלו עודנו מוגן; תמונה שיוצרה מת לפני יותר משבעים שנה, אבל הצילום שלה מוגן וכדו').
- רצוי לעשות חיפוש במאגרים של יצירות אשר זכויות היוצרים עליהן פגו, או שהיוצר ויתר על זכויות היוצרים שלו. **חשוב מאוד לקרוא את רישיון השימוש שנמצא באתר ולהבין לעומק כיצד ניתן להשתמש ביצירה וכיצד נדרש לאזכר אותה.**
- הפניה בקישורים – בכפוף לתנאי השימוש באתר אליו מקשרים וכל עוד לא נוצר הרושם כי המשתמש (המקשר) הוא הבעלים של החומר. להקפיד על מתן קרדיט. ניתן להציג קישורים בתנאי שהקישור מפנה לפריט שאין בו הפרת זכויות יוצרים בחומר, קרי חשוב לבדוק שמפנים למקור המורשה אשר יצר את החומר או העלה אותו כדין ולא מי שבעצמו מפר את זכויות היוצרים.
- ציטוטים – בהתאם לחוק - אין לעשות שימוש ביצירה או בחלק מהותי ממנה – מהו חלק מהותי? המבחן משולב: איכותי-כמותי-רעיוני- לא רק האורך או הכמות קובעים אלא גם קטע קצר מאד כגון משפט, או מספר משפטים, כותרת וכד', עשוי להיחשב כקטע מהותי אם נותן ליצירה את ייחודה הרעיוני. אין כלל ברזל או מרשם לפיו אפשר לפעול - צריך לבדוק כל מקרה לגופו, מה אורך הקטע המצוטט ביחס לאורך היצירה המוגנת כולה, מה הייחוד של הקטע, מה אופי תוכנו, כמה מרכזי תוכנו ביחס לכל היצירה. אפשר לעשות שימוש בקטע שולי או זניח, אך כעיקרון לא ניתן לתת כללי ברזל או מרשם מדויק לפיו יש לפעול, כל מקרה צריך להיבחן לגופו בהתייחס בין היתר גם לסוג השימוש, מטרתו, היקפו ועוד.
- צריכה להיות מידתיות-האם העתקה ייתרה את הצורך בפניה ליצירה המקורית או להיפך, דווקא עודדה פניה ליצירה המקורית ולא פגעה בערכה של היצירה המוגנת ובשוק הפוטנציאלי שלה.
- זכות מוסרית: 1. אין לעשות סילוף או פגם שיפגע בכבודו או בשמו של היוצר. 2. מתן קרדיט: - עם בקשת האישור רצוי לבקש מבעל זכויות היוצרים לציין נוסח הקרדיט שהוא מבקש ולהקפיד להכניס הקרדיט המדויק בהתאם להוראה שנתנה על ידו.

גם במקרים בהם לא נדרש אישור של יוצר/בעל הזכויות או שהנ"ל לא נתן הנחיות בנוגע לקרדיט- יש להקפיד על מתן קרדיט, ציון שם המחבר, היכן התפרסם- שם הספר, כרך, עמודים, הוצאה לאור, שנת הוצאה, כתובת אתר, מאגר וכד'.

■ **יצירות נגזרות**- כגון עיבודים, תרגומים, - יש לבקש אישור בכתב ומראש.

■ **איתור תמונות** – ניתן לחפש תמונות פתוחות לשימוש על ידי חיפוש ב-Google וסינון תוצאות ה"מסומנות לשימוש חוזר מסחרי עם אפשרות לביצוע שינויים" (reuse with modification).

עם זאת, יש לוודא כי המקור שהעלה את התמונה אכן מוסמך לתת אישור שימוש והאם הוא בעל הזכויות היחיד או שיש צורך לפנות לבעלי זכויות נוספים, או לחלופין שהוא מוסמך לאשר בשם כל בעלי זכויות היוצרים- האישור צריך להתקבל מראש ובכתב.

■ **סרטוני וידאו, קטעי צליל, קליפים** – ב-Youtube וב-Vimeo ישנה אפשרות לסנן את תוצאות החיפוש כך שיוצגו רק תוצאות פתוחות לשימוש, אך עדיין נדרשת בדיקה שהבעלים של הזכויות הוא אכן הגורם שהעלה את הסרטון. שימו לב- בסרטון וידאו נוסף על זכויות היוצרים יתכנו גם חומרים המוגנים בזכויות מבצעים. לדוגמא- אם מושמע שיר או מוקרן סרט ברקע, יכולות להיות זכויות יוצרים על המילים, הלחן, התקליט והביצוע.

■ **מאמרים** – באתרים השונים ניתן לרוב למצוא תחת Permissions כיצד להגיש פנייה בנוגע לזכויות יוצרים (לחלופין ניתן לברר דרך "צור קשר"). בד"כ תופיע פסקת זכויות באתר ובה ירשם מי בעל הזכויות- צריך לפנות ולבדוק האם מדובר בבעל זכויות יחיד או שיש לפנות לבעלי זכויות נוספים. יש לקבל אישור לשימוש מראש ובכתב.

■ **בקשת רשות מבעל זכות היוצרים** – כאשר רוצים להשתמש ביצירה המוגנת בזכויות יוצרים אך השימוש אינו עומד בתנאי הרישיון ניתן לנסות לפנות לבעל הזכויות בבקשה לשימוש בה. בפניה כזאת חשוב להציג: מטרות השימוש (מסחרי/ לא מסחרי), משך השימוש, כמות משתמשים, פלטפורמה (היכן תופיע היצירה).

יצירות יתומות- סעיף 27 א לחוק זכות יוצרים :

אם לא אותר בעל זכויות היוצרים של יצירה מסוימת או שהוא אינו ידוע, סעיף 27א לחוק זכות יוצרים מאפשר שימוש ביצירה בתנאים הבאים:

1. המשתמש פעל בשקידה סבירה לגילוי או איתור בעל זכות היוצרים לפני השימוש.
2. המשתמש צריך לציין כי השימוש נעשה על פי סעיף 27א וכי בעל זכות היוצרים זכאי לבקש שהמשתמש יחדל מהשימוש וכן פרטים ליצירת קשר עמו.

3. המשתמש הפסיק את השימוש או קבל רישיון עתידי לאחר שקבל ההודעה מבעל זכות היוצרים.
4. אם השימוש מסחרי- על המשתמש לפרסם הודעה באינטרנט או בעיתון יומי זמן סביר לפני השימוש, ועל המשתמש לשלם לבעל זכות היוצרים תמלוג ראוי לאחר שקבל הודעה ממנו- התמלוג הראוי ישולם עבור התקופה שתחילתה במועד תחילת השימוש ביצירה. שקידה סבירה תיבחן בין השאר בהתחשב באופי היצירה ובמועד יצירתה.
5. מומלץ לשמור כל מסמך ממנו ניתן ללמוד ולהוכיח במקרה הצורך כי המשתמש פעל בשקידה סבירה לגילוי בעל זכויות היוצרים לפני השימוש.

5 שאלות נפוצות ותשובות בנושא שימוש ביצירות

- **האם ניתן להציג כריכה של ספר?** בעקרון יש לבקש רשות. העטיפה והעיצוב שלה וכיוצ"ב, הם יצירה מוגנת שבד"כ שייכת להוצאה לאור. צריך לבדוק האם די בפניה להוצאה לאור או שיש צורך לפנות לבעלי זכויות נוספים. **אישור צריך להתקבל בכתב ומראש.**
 - **האם ניתן לעשות שימוש בקטע מתוך ספר?** בהתאם לחוק, אין לעשות שימוש ביצירה או בחלק מהותי ממנה מבלי לבקש מראש ולקבל אישור בכתב מאת בעל זכויות היוצרים – מהו חלק מהותי? המבחן משולב: איכותי-כמותי-רעיוני- לא רק האורך או הכמות קובעים, אלא גם קטע קצר מאד כגון משפט, או מספר משפטים, כותרת וכד', עשוי להיחשב כקטע מהותי אם נותן ליצירה את ייחודה הרעיוני. אין כלל ברזל או מרשם מדויק לפיו אפשר לפעול- צריך לבדוק כל מקרה לגופו, מה אורך הקטע המצוטט ביחס לאורך היצירה המוגנת כולה, מה הייחוד של הקטע, מה אופי תוכנו, כמה מרכזי תוכנו ביחס לכל היצירה. אפשר לעשות שימוש בקטע שולי או זניח, אך כל מקרה צריך להיבחן לגופו בהתייחס בין היתר גם לסוג השימוש, מטרתו, היקפו ועוד. ככלל עדיף שלא להסתכן ולבקש אישור מראש, אלא אם כן מדובר בשימוש מורשה ופתוח.
 - **האם ניתן לשלב ניסוי המצולם בוידאו?** יש לבדוק תנאי השימוש המוצגים באתר בו מוצג הסרטון. יתכן ויהיה צורך לבקש זכויות על שימוש בסרטון. אם קשה להתחקות אחר יוצרי הסרטון ניתן להפנות אליו בלינק, בתנאי שההפניה היא למקור שאינו מפר את זכויות היוצרים ובכפוף לתנאי השימוש באתר.
 - **האם ניתן להציג דף שער מתוך עיתון?** עיתון ישן שכבר לא יוצא לאור – ניתן לעשות בו שימוש מושכל שכן ייתכן שעל התמונות המוצגות/המאמר שבו יש עדיין זכויות של הצלם/המחבר/המאייר/ההוצאה לפי העניין. עיתון היוצא לאור כיום – יש לפנות למערכת העיתון ולבקש את אישורה.
 - **כיצד יש לשלב גרף או טבלה ממאמר מדעי?** שימוש בגרף כמות שהוא, כמוהו כשימוש בקטע מתוך ספר, כלומר יש לבקש רשות. ניתן להשתמש בנתונים על מנת ליצור גרף חדש. הצגה של גרף בצורה מקורית ושונה מזו שהוצגה במאמר הינה יישום חדש ואין צורך לבקש רשות, אך יש לתת קרדיט (איזכור) למקור הנתונים, למאמר ולמחברו. יחד עם זאת, שינוי קוסמטי גרידא עשוי להיחשב כיצירה נגזרת, ויש צורך לבקש אישור.
 - **כיצד יש לעשות שימוש בצילום מתוך מאמר מדעי?** יש לבקש רשות מבעל זכויות היוצרים בצילום (אדם זה הוא לא בהכרח כותב המאמר, במקרים רבים ההוצאה לאור היא בעלת הזכויות, לעיתים מופיע הקרדיט בסמוך לצילום או ברשימת קרדיטים במאמר, או ברשימת קרדיטים בספר בו התפרסם המאמר) יש לפנות לבעל הזכויות ולדאוג לכך שבאישור יצהיר בכתב אם הוא בעל הזכויות היחיד או שיש לפנות לבעלי זכויות נוספים או אם הוא מורשה לתת אישור בשם בעלי זכויות נוספים.
 - **האם ניתן לעשות שימוש בסמלילים (logo) של חברות?** לא אפשרי, אלא בבקשת רשות מראש ובכתב. החלופה לכך היא להציג צילום של מוצר/ בניין/ מטוס המקושט בלוגו הרצוי, ובלבד שהוסדרה זכות השימוש בתמונה (כולל השימוש בלוגו המופיע בה) ווידאתם שהתמונה הזאת לא מפירה זכות יוצרים.
 - **כיצד ניתן לעשות שימוש ביצירה מוסיקלית?** אפשר לרכוש מוסיקה בתשלום או להשתמש בחומרים ממאגר פתוח. ביצירה מוסיקלית, עשויים להיות כמה בעלי זכויות שבמקרים רבים מיוצגים על ידי ארגונים לניהול משותף: המלחין, הכותב (פזמונאי, משורר) מיוצגים על ידי אקו"ם בד"כ (אך לא תמיד), אולם לפעמים יש לפנות אל היוצר עצמו או אל הבעלים של זכויות היוצרים.
- המבצעים הישראליים, מיוצגים על ידי 2 ארגונים לניהול משותף, אשכולות ועילם.
- גם התקליט עשוי להיות מוגן בזכויות יוצרים- יש לפנות אל הפדרציה הישראלית לקלטות ותקליטים ואל הפ"ל.

יש לבדוק האם הנ"ל בעלי הזכויות היחידים או שיש לפנות לבעלי זכויות נוספים.
התעריפים לשימוש בזכויות השונות המוסדרות על ידי ארגונים לניהול משותף מפורסמים באתריהם.

6 ניהול ומעקב על תכנים המוגנים בזכויות יוצרים

על מנת לעמוד בדרישות חוק זכויות יוצרים ולמנוע טעויות, מומלץ לנהל רישום מדויק של יצירות של צדדים שלישיים שנעשה בהן שימוש, בהתאם לאיזה רישיון וכו'.

אישור לשימוש בחומר מוגן צריך להתקבל כאמור מראש ובכתב. האישורים ישמשו כראיה לקבלת רשות במקרה הצורך.

[טבלה לכתובת מקורות לפריטים צד ג' עבור טיפול בזכויות יוצרים](#)

7 דוגמאות למנועי חיפוש ושליפה של חומרים חופשיים ומורשי CC

השקופיות נוצרו ע"י מיט"ל - מרכז ידע טכנולוגיות למידה, מורשות לפי CC by-nc-sa 4.0

31

Wikipedia

הפעילו את <https://www.wikipedia.org>

החומרים ב Wikipedia הם בעלי ההרשאות הבאות:

CC BY - כל המהדורות כולל 4.0

CC BY-SA 1.0, 2.0, 2.5, 3.0

CC0

לפיכך כל החומרים שמקורם ב Wikipedia ניתנים לשימוש חופשי, מותר לשנות אותם ואף לסחור בהם

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים וסליפתם

GOOGLE – מאגר תמונות

1. הפעילו את Google -- <https://google.com>
2. בחרו Images
3. חפש את התמונה הרצויה -- **תופעה תמונות רבות**
4. מתחת לשדה החיפוש בחרו Tools -- **תפתח רשימה חדשה**
5. בחרו Usage Rights
6. בחרו בזכויות המתאימות של *Creative Commons License* -
- **בצד התמונה יופיע Licensable**
7. הקישו על התמונה -- **תופיע התמונה המקורית**
8. הקישו על התמונה -- **לפרקים מופיעה בנוסף לשם התמונה ולשם בעליה גם רמת ההגנה**
9. אם לא: בחרו License Details (אם מופיע) -- **יופיע מסך של CC ובו הפרטים**

GOOGLE – מאגר מפות

- כל המפות מוגנות בסימן מסחרי ובזכויות יוצרים לכן כל שימוש מסחרי חייב בקבלת רשות אך מותר להשתמש בהעתקות מסך משום שהמפות הם ברשות הציבור.**
1. הפעילו את Google Maps -- <https://google.com/maps>
 2. בחרו את המפה שברצונכם להציג -- **ניתן להעתיק חלקי תמונה, למשל על ידי Snipping Tool**
 3. הקשה על יתד במקום נבחר תציג את תמונת המקום -- **לחיצה עליה תציג מידע נוסף כולל תמונות נוספות דומות. ניתן לדפדף בין התמונות בצד שמאל עליון מופיעים: שם התמונה, שם הבעלים ושלוש נקודות אנכיות**
 4. הקישו על שלושת הנקודות -- **תופיע אפשרות "לשתף" או "שתף ולשבץ"**
 5. בחרו באחת מהאפשרויות -- **תופיע אפשרות לבצע העתקה או "העתקת HTML" או שליחת קישור**

BING – מאגר תמונות

34

1. הפעילו את Bing -- <https://bing.com>
2. בחרו Images
3. חפשו את התמונה הרצויה -- תופענה תמונות רבות ומעליהן סרגל לעידון הבחירה
4. הקישו על Filter בצד ימין -- תפתח רשימה חדשה
5. הקישו על License - - תופיע רשימת הרשאות
6. בחרו את ההרשאה הרצויה -- התמונות תסוננה בהתאם
7. הקישו על התמונה -- תופיע התמונה בליווי פרטים ותמונות נוספות דומות
8. בכדי לוודא ההרשאה, הקישו על Visit site - במקרים רבים תימסר רמת ההרשאה
9. לקבלת התמונה ניתן ל:
 - א- לבצע "העתק והדבק", או
 - ב- טוב יותר: להקיש על SAVE עם אפשרויות שונות
- התמונה תשמר ב Saveall ומשם ניתן ע"י See all להעתיקה. (אם לא נרשמים במאגר, הוא נמחק אחרי זמן מה)
10. לקבלת קישור לתמונה הקישו על Share -- מופיעות אפשרויות רבות וכן Get Link.
- הקישו עליו יופיע Copy
11. הקישו על Copy -- הקישור ימצא ב Clipboard

עמנואל גרינרד - זכויות יוצרים, חומרים פטורים וסליפים

דצמבר 2022

Wikimedia Commons

36

מכיל תמונות, אודיו וסרטונים חופשיים לשימוש בהגבלות CC. הנהלים דומים לכל צורות המדיה.

1. הפעילו את Wikimedia -- <https://commons.wikimedia.org>
2. חפשו את היצירה הרצויה (ימין למעלה) -- תופענה יצירות רבות
3. בחרו את המדיום הרצוי: Image Audio Video -- הרשימה תתחלף
4. הקישו על היצירה הרצויה -- תופיע היצירה ולאחריה מידע רב, כולל איזו רזולוציות קיימות (עבור תמונות ווידאו)
5. הקישו על More Details -- מקבלים מסך ובו פרטים רבים וכן מהי ההרשאה
6. להורדה מקישים (בתמונות ובוידאו) על "Download all sizes" -- מקבלים טבלת מידע: מהשדה Attribution ניתן להעתיק את השיוך. העתקת השדה File URL והדבקתו באתר תאפשר קישור לתמונה. בתחתית הפריט ניתן לבחור רזולוציה (אם זאת תמונה או ווידאו) ואז בתמונות מקש ימיני של העכבר "Copy image". בוידאו: גלילה למטה לפקודות ה Download.
7. אם רוצים לשבץ תמונה או ווידאו ישירות באתר מקישים על "Use this file on the web" - מקבלים בתחתית יכולת בחירה של הרזולוציה וקוד שיבוץ ב Embed this file שניתן להורידו ולהתקינו באתר. מהשדה File URL ניתן להעתיק את השיוך.
8. באודיו אין אופציות אלו אלא גוללים לתחתית בקובץ, מעתיקים משם את השיוך ומורידים ע"י הקשה על "Download"

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים ושלפתם

BING – מאגר סרטונים

35

1. הפעילו את BING -- <https://bing.com>
2. בחרו Videos -- מופיע שדה חיפוש
3. חפשו את הסרט הרצוי -- יופיעו סרטים רבים
4. הקישו על Filter בצד ימין -- בחירת מקור ספציפי ע"י הקשה על Source
5. הקישו על Price -- בחלון הקישו על Free, נשארים הסרטים הרלוונטיים
6. לצפייה בסרט -- הקישו עליו
7. בעבור שיבוץ (embed) מסרטי YouTube (שהם מרביתם) הקישו על Share המופיע מתחת לסרט -- מופיעות אפשרויות נוספות
8. הקישו על <embed> ולאחריו על copy -- את הקוד שהועתק מכניסים לאתר
9. בעבור קבלת קישור בלבד הקישו במקש הימני על הסרט הרצוי -- ואז על Copy link address

דצמבר 2021

CC Search

משמש כקטלוג מרכזי לאתרים רבים המציעים תמונות (ובעתיד גם אודיו וסרטונים) בעלי הרשאות CC. לא מכסה את כל האתרים האפשריים אלא את היותר מוסדיים.

1. הפעילו CC Search -- <https://search.creativecommons.org/>
2. בחרו שימוש מסחרי ו/או חופשי
3. חפשו את התמונה הנדרשת -- תופענה יצירות רבות, בצד שמאל יופיע תפריט בחירה של פילטרים לסוגי ההרשאה השונים כמו כן בריחוף מעלה תמונה רואים את ההרשאה. בהמשך מופיעים מקורות.
4. הקישו על התמונה המבוקשת -- תופיע התמונה בצרוף מידע אודות שם המונה, שם הבעלים וההרשאות
5. הורידו את התמונה על ידי העתק ושמור
6. הקשה על "Copy" בתחתית יעתיק את ההרשאה כבר בצורתה הנכונה

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים ופליפס

דצמבר 2021

FLICKR

אתר ענקי. בעבור השתתפת מלאה יש להירשם ולשלם. מרבית התמונות מוגנות ולכן לא תמיד קל למצוא תמונות המעניקות הרשאות CC ואין סינון מוקדם של הרישוי.

1. הפעילו את Flickr -- <https://flickr.com/explore>
2. חפשו את היצירה הרצויה (ימין למעלה) -- תופענה יצירות רבות
3. הקישו על התמונה -- תופיע התמונה ולאחריה מידע המכיל את בעלי התמונה ושמה וכן את ההרשאה שלה בצורת סמלים. ממידע זה ניתן להרכיב את השיוך
4. אם רוצים להוריד: מקישים על ↓ הנמצא בפינה הימנית התחתונה -- מקבלים יכולת בחירה של הרזולוציה

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים ופליפס

דצמבר 2021

YouTube - סרטים

- אסור להוריד סרטים מ YouTube ובוודאי שאסור לשנותם.
לקשר לסרטים מותר תמיד. זכויות שיבוץ תלויות ביוצר. אם הוא השאיר את פונקציה השיבוץ פעילה פרוש הדבר שמותר לשבץ את הסרטון ללא צורך בקבלת רשות. אם הפונקציה בוטלה חובה לבקש רשות.
1. הפעילו את YouTube -- <https://www.youtube.com/>
לחיפוש סרט מסוים השתמשו בשדה ה Search -- תופיע רשימת סרטים וכפתור *Filters*
 2. לחצו על כפתור ה Filters -- תתקבלנה אפשרויות רבות בהן *Features → Creative Commons*
 3. הקישו על אפשרות זאת (אם כי מותר לקשר ו/או לשבץ את כל הסרטים המאפשרים זאת) -- הסרטים יסוננו ורק אלה שהם בהרשאות CC יישארו
 4. הקישו על הסרט המבוקש -- תתקבל רשימה ארוכה של אתרים חברתיים וכן אפשרויות לשבץ ולהעתיק את הקישור
 5. הקישו על Share -- יפתח חלון עם אפשרויות שונות
 6. מקישים על <embed> ולאחריו על Copy -- הקוד המועתק מוכנס לאתר

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים ושילפתם

דצמבר 2021

YouTube - מוזיקה

ספריית חופשית של מוזיקה וקולות

1. הפעילו את הספרייה -- <https://www.youtube.com/audiolibrary/>
יתקבל סרגל קישורים בראש הדף ובו בחירה בין מוזיקה וקולות
2. לחצו על הבחירה -- ניתן לנגן לשם בדיקה. למוזיקה קיים סוג ההרשאה (בשדה License type) וניתן לבדקו
3. להורדה: הקישו על DOWNLOAD המופיע בעמודה האחרונה

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים ושילפתם

דצמבר 2021

מותר תמיד לקשר לסרטים. במערכת זאת יש סרטונים בהתניות שימוש שונות, חלקם מסחריים וחלק חופשיים. זכויות השיבוץ תלויות ביוצר. אם הוא השאיר את פונקציה השיבוץ פעילה פרוש הדבר שמותר לשבץ את הסרטון ללא צורך בקבלת רשות. אם הפונקציה בוטלה חובה לבקש רשות.

1. הפעילו את Vimeo -- <https://vimeo.com/watch>
לחיפוש סרט מסוים השתמשו בשדה ה Search video שלמעלה -- יופיעו הסרטים ומשמאל תפריט של פילטרים לסינון
2. גוללים למטה ומקישים על More+ -- תתקבלנה כל האפשרויות של Creative Commons
בוחרים את הרצויה -- הסרטים יסוננו ורק אלו שהם בהרשאות CC יישארו
4. הקישו על הסרט המבוקש -- מתחתיו יופיע שם הסרט, שם היוצר וכפתורי Share ו Download (לא תמיד יופיעו שניהם)
5. ב Download מקבלים יכולות הורדה ברזולוציות שונות
6. ב Share מקבלים כתובת לקישור וכן קוד לשיבוץ
7. אם מעוניינים בשיבוץ מקישים על Show options + -- מקבלים תפריט לשינויים בקוד השיבוץ
8. אחרי ביצוע השינויים מעתיקים את קוד השיבוץ על ידי צביעתו והעתקתו

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים וליפתים

דצמבר 2021

מאגר תמונות של ישראל. ממשק ידידותי בשפה העברית לצורך העלאת וחיפוש תמונות ב- Wikicommons בתמונות הקשורות בישראל. האתר מתעדכן כל העת על ידי העלאות ממתנדבים ומאוספים.

1. הפעילו את פיקיוויקי -- <https://www.pikiwiki.org.il/>
יתקבל סרגל קישורים בראש הדף
2. לחצו על "חיפוש" או "חיפוש מתקדם" -- במתקדם ניתן למיין לפי פרמטרים שונים
3. רשמו את הנושא המבוקש והקישו על "חיפוש" -- יתקבל אוסף תמונות
4. לחצו על התמונה הרצויה -- מתקבלת התמונה והרבה מידע אודותיה
כולל סוג ההרשאה וכן סוג הקרדיט הדרוש וכן כפתור "הורדת התמונה"

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים וליפתים

דצמבר 2021

רשימת מקורות נוספים לחומרים חופשיים ומורשים

חלק מהאתרים מצביע על אתרים אחרים, לכן רשימה זאת מספקת מקורות נוספים לאלו שמופיעים

שם המאגר	כתובת	הערות
Archive	https://archive.org/	אוסף עצום של ספרים, סרטים, תמונות ועוד
Pixabay	http://pixabay.com/	מאגר תמונות גדול מאוד. משמש גם כקטלוג
Pexels	https://www.pexels.com/	מאגר גדול. תמונות וסרטים – הכל חופשי
PD Archive	https://publicdomainarchive.com/free-stock-photos.html	רשימה של 35 אתרי חומר חופשיים
SitePoint	https://www.sitepoint.com/creative-commons-sources/	רשימה של 120 אתרי חומר חופשיים
PD Pictures	http://www.publicdomainpictures.net/	אתר מעניין. תמונות ברזולוציות שונות - מחופשיות למסחריות
All Free	https://allthefreestock.com/	קטלוג אתרים גדול למדיה חופשית
Flaticon	https://www.flaticon.com/	אוסף גדול של אייקונים
Visual Hunt	https://visualhunt.com	תמונות CC רבות

אוסף הצילומים הלאומי

מותר להשתמש בכל תצלום שמופיע באתר, שלא כתוב עליו © Copyright held by the photographer - להעתיק, להפיץ, להראות ולשלוח כל תצלום אבל לא את כולם ביחד. חובה לציין ליד התצלום את שם הצלם ואת לשכת העיתונות הממשלתית. אסור לשנות את התצלום או להשתמש בו בצורה שפוגעת בשמם או בכבודם של המדינה, אסור להשתמש בתצלום לפרסומת מסחרית או לפעילות מפלגתית.

1. הפעילו את אוסף הצילומים הלאומי -- <http://gpophoto.gov.il/haetonot>
2. בחרו את התמונה על ידי חיפוש -- מקבלים דף תנאי שימוש
3. אשרו התנאים על ידי "אני מסכים" בתחתית הקובץ -- מקבלים אוסף תמונות
4. לחצו על התמונה הרצויה -- מקבלים את התמונה ואת פרטיה וכן כפתור להורדה בצד שמאל למעלה

עמנואל גרינברג - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים ופלייפאם

דצמבר 2021

חומרים ומקורות: שיעורים מקוונים

הרשימה הקודמת דנה ביצירות "קטנות" המתוספות לקורסים שאנו יוצרים ומעבירים. נציג עתה מספר קישורים למוצרים גדולים מתוך המבחר העצום שברשת:

➤ שרתים של אתרי MOOC העיקרים (קמפוס, Coursera, OpenLearn, edX)

<https://www.coursera.org/>, <https://www.open.edu/openlearn/>, <https://www.edx.org/>, <https://campus.gov.il/>

החומרים שבאתרים שייכים למוסדות והם מחליטים על ההרשאה (קיימות גם הרשאות CC)

➤ קטלוגים של קורסים לכל אתרי MOOC

<https://classcentral.com>, <https://mooc-list.com>, <https://mooc.org>

➤ אקדמית קהאן של אלפי סרטוני הוראה שרובם CC by-nc-sa

<https://www.khanacademy.org/>, <http://www.hebrewkhan.org/>

➤ מקורות להוראת המדעים

<http://www.csun.edu/science/software/simulations/physics.html>

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים ושלילתם

דצמבר 2021

חומרים ומקורות: ספרות

➤ משאבי הוראה פתוחים (OER) של חומרים נרחבים (קורסים וספרים)

כגון: Openstax CNX, MIT של OCW, BOONBOOK

<https://cnx.org/>, <https://ocw.mit.edu/>, <https://bookboon.com/>

➤ ספריות ברשות הציבור (בן יהודה, Gutenberg, Hebrew Books)

<https://www.gutenberg.org/>, <https://hebrewbooks.org/>, <https://www.benvehuda.org>

➤ ספריות מוקלטות ברשות הציבור (הארכיון, LibriVox)

<https://www.librivox.org>, <http://www.haarchion.co.il/>

עמנואל גרינגרד - זכויות יוצרים, חומרים פתוחים ושלילתם

דצמבר 2021